

Aan Gemeente Roerdalen
T.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 6099
6077 ZH SINT ODILIENBERG

Ons kenmerk: 2015/nvp/gve/advies 150921

Uw kenmerk:

Onderwerp: Advies Herziene beleidsregels re-integratie gemeente Roerdalen 2015

Heerlen/Posterholt, 21 september 2015

Geacht College,

Bij schrijven van 4 augustus j.l. verzocht u ons advies te geven over de herziene beleidsregels inzake re-integratie van de gemeente Roerdalen 2015. In onze vergadering van 15 september j.l. zijn we tot de volgende advisering gekomen, waarbij zij opgemerkt dat we aan dit onderwerp in onze advisering van 16 december 2014 al uitgebreid aandacht hebben besteed. De opmerkingen die we destijds maakten zijn naar ons oordeel nog steeds van toepassing. We zullen er hieronder niettemin opnieuw aandacht voor vragen. Het is ons niet helemaal duidelijk wat herzien is. Op de belangrijkste punten zien we weinig verandering en zien we ook niet dat met onze adviezen van destijds rekening is gehouden.

1. Zoekperiode van 4 weken

Op de eerste plaats - en dat was bij de oorspronkelijke beleidsregels niet anders - is de verplichte zoekperiode van 4 weken ons een doorn in het oog. We merkten toen op dat de overheid daarmee doet voorkomen dat burgers niet of nooit op zoek zouden zijn naar betaald werk en lui zijn. De 'dikke-ik' die als eerste naar het uitkeringsloket loopt om zijn hand op te houden (parafrase uitspraak van onze minister-president Rutte). Het tegendeel is naar onze mening waar. Het overgrote deel van mensen met een uitkering wil heel graag aan het werk omdat mensen zich nou eenmaal prettiger voelen met een baan en een eigen loon. De handen uit de mouwen steken, hoort meer bij de mens dan de hand ophouden. Ook maakt u geen onderscheid tussen mensen die een bijstandsuitkering aan moet vragen na het einde van de WW-termijn, en dus al maanden een intensieve periode van zoeken en verplichte workshops en trainingen achter de rug heeft. Het is bijzonder frustrerend om na zo'n traject, opnieuw hetzelfde pad van voren af aan in te moeten slaan. En wat te zeggen van de mensen die in een door u aangeboden traject zijn gekomen, een tijdje uit de uitkering zijn en vervolgens weer een beroep op een uitkering bij u moeten doen. Zouden we hier moeten spreken van 'draaideur-bijstandsgerechtigden' die regelmatig vier weken zonder inkomen zitten? Dat kan volgens ons echt niet de bedoeling zijn. We wijzen dit dan ook ten stelligste af en adviseren u deze regeling niet toe te passen.

secretariaat cliëntenraad roerdalen

mevr. drs. nanne van poll

secretaris@clienraad-roerdalen.nl

We schreven destijds, hetgeen volgens ons nog steeds van kracht is: 'Bovendien is een maand zonder inkomen, zonder geld niet menselijk en niet wenselijk en leidt tot andere problemen, zoals betalingsachterstanden met zorg, wonen e.d., hetgeen u ook niet zou moeten willen. Bovendien stelt u allerlei verplichtingen aan mensen die in ruil voor die verplichtingen niets ontvangen, wat volgens ons discutabel is. Deze strenge houding werkt niet en is zelfs contraproductief.' Deze stelling houden we staande.

Voorts is een wachtmaand (voor nota bene iedereen) is in onze ogen in strijd met verdragsrechtelijke en wettelijke regels, zoals de zorg voor de bestaanszekerheid (art. 11 IVESCR, art. 20 lid 1 Gw) of recht op sociale zekerheid (art. 9 IVESCR, artt. 12 en 13 ESH, art. 20 lid 2 Gw).

We adviseren u derhalve deze wachtmaand geheel uit de beleidsregels te schrapen.

2. Arbeidsverplichtingen

We wijzen er andermaal op dat het in deze gemeente gaat om ongeveer 260 uitkeringsgerechtigden/werkzoekenden, terwijl in de omgeving nauwelijks nog betaalde vacatures te vinden zijn. De economie stijgt qua werkgelegenheid niet of nauwelijks. Een perspectief op betaald werk is er bijna niet en toch worden allerlei verplichtingen opgelegd die vooral zien op kwantiteit en bijna niet op kwaliteit. Drie brieven per week, vijf uitzendbureaus en zo voort, terwijl de kwaliteit van de vacatures en die van de sollicitaties of het bekwaam en succesvol leren netwerken niet aan de orde komen. De gemeente zou meer faciliterend moeten zijn en minder controlerend. Geef een reikende hand, en kijk niet of degene die deze vraagt wel vaak genoeg dezelfde werkgever heeft lastiggevallen met briefjes, mailtjes en telefoontjes. Hiervan moeten ook nog eens bewijsstukken aangeleverd worden, die vaak niet eens verkregen worden. U zet de uitkeringsgerechtigde hiermee in een onmogelijke klempositie.

We adviseren u vooral hier aandacht aan te besteden.

We herhalen: We vinden het onbegrijpelijk dat u enerzijds beweert dat betaalde arbeid de enige weg uit de armoede van de bijstand is, maar dat u aan de andere kant bijstandsgerechtigden stelselmatig en structureel gaat inzetten voor onbetaalde arbeid. Het inzetten van een participatieplaats als re-integratie-instrument is volgens de CRR niet toegestaan. Het lijkt ons dan ook dat dit fenomeen uit de beleidsregels geschrapt dient te worden. Er mag ook geen verdringing op de arbeidsmarkt plaatsvinden aldus de Participatiewet (en uw eigen verordeningen). Onbetaalde arbeid mag niet leiden tot oneerlijke concurrentie, goedkoop personeel voor (gemeentelijke) organisaties of bedrijven en het ontstaan van draaideuruitkeringsgerechtigden.

Er is inmiddels belangwekkende jurisprudentie gevormd over deze verplichte tegenprestatie. Daarin zijn criteria ontwikkeld waaraan dergelijke onbetaalde arbeid dient te voldoen.

De CRR adviseert u deze als uitgangspunten voor uw beleid te nemen.

Wij herhalen ons dringende advies om in het algemeen de wettelijke en jurisprudentiële criteria zorgvuldig toe te passen om aldus onnodige juridische procedures te voorkomen, kosten te besparen en om misbruik van de wet tegen te gaan. Immers, iedereen zou betaald moeten worden voor het verrichten van arbeid, anders is er sprake van dwangarbeid of slavernij (art. 8 IVBPR, art. 4 EVRM, art. 7 sub a IVESCR, art. 4 ESH).

3. Verplichtingen in verband met de arbeidsinschakeling.

Over de sollicitatieverplichting hebben we hierboven al het een en ander opgemerkt. De meeste uitkeringsgerechtigden zien dit niet als een plicht waar ze op gewezen moeten worden, maar als een noodzakelijk en nuttig instrument om weer aan een fatsoenlijke baan

te komen. Teveel voelt de uitkeringsgerechtigde zich door het woud van verplichtingen waar ze in verzeild en vaak verdwaald raken, gestigmatiseerd. De overheid heeft zoveel stokken achter de deur om de burger die een beroep moet doen op een ondersteunende regeling waar hij jarenlang aan meebetaald heeft, mee te slaan en te dwingen dat de vraag rijst of het hier een categorie burgers betreft die door ontslag of pech plotseling crimineel worden. Meer mededogen en compassie, maar vooral betrokkenheid zou van een overheid die mede door dezelfde burgers in het zadel is geholpen toch wel verwacht mogen worden. Al was het maar als een vorm van beschaving. Ook overigens heeft een benadering zoals hiervoor bedoeld positieve effecten. Het is geen gunst waar om gevraagd wordt, maar een dure plicht van de overheid deze ondersteuning op een rechtvaardige manier toe te kennen en de onfortuinlijke burgers waar nodig te steunen in plaats van ze te brandmerken. Ze hebben het al lastig genoeg en ze zijn te allen tijde bereid aan deze situatie een einde te maken. Daar hebben ze uw effectieve hulp bij nodig, niet uw woud van verplichtingen.

- Met betrekking tot artikel 3.1. sub 3 b en c vraagt de Cliëntenraad zich af wie beoordeelt of er sprake is van medische belemmeringen dan wel van sociale gronden die een ontheffing van de sollicitatieplicht rechtvaardigen. In het vierde lid wordt aangegeven dat de gemeente gebruik kan maken van onafhankelijke deskundigen. Welke onafhankelijke deskundigen zijn dit? Voorts is de vraag: Het inschakelen van een deskundige hoeft niet (kan-bepaling), hoe geschiedt dan de beoordeling? En met welke waarborgen is dit een en ander omgeven?
- In lid 1 van 3.2. inzake nadere verplichten wordt gerept over het zich onderwerpen aan een noodzakelijke behandeling van medische aard. Wat nu als de belanghebbende om hem moverende, deugdelijke redenen dit weigert? Voorts, wie betaalt het onderzoek?
- Wat wordt bedoeld met 'bedrijfsarts' in artikel 3.2. lid 2? Is dit de bedrijfsarts van uw organisatie? Zo ja, hoe zit het dan met diens onafhankelijkheid?
- Wat wordt verstaan in 3.2. lid 3 onder 'volledige medewerking te verlenen aan het oplossen van de aanwezige problemen'?

4. Ondersteuning en voorziening

In het algemeen zou de Cliëntenraad op willen merken dat alle aangeboden voorzieningen veel geld kosten en weinig opleveren. Er is gewoon geen werk. Onderzoek heeft uitgewezen dat het nut van deze voorzieningen uiterst gering is. De hulp van de 'klantmanager', die de 'cliënt' naar werk moet begeleiden, kost vaak meer dan laatstgenoemde aan uitkering trekt. En op de lange termijn zijn de kosten van de controlestaat nog veel hoger. Wie 32 uur per week nietjes uit papier moet pulken heeft minder tijd voor opvoeding, opleiding en het zoeken naar echt werk.

- In artikel 4.1. sub 4 wordt gesproken over een voorziening die 'adequaat en toereikend is'. Wat is in dit verband 'adequaat en toereikend'?
- Hoe hoog is het 'budgetplafond' van artikel 4.1. sub 5 onder a en hoe hoog is het 'maximum' waarover in artikel 4.1. sub 5 sub b wordt gesproken?
- Zou aan de doelgroepen die in artikel 4.2. sub 1 niet nog een doelgroep moeten worden toegevoegd, te weten de doelgroep zonder verdien capaciteit?
- In artikel 4.2. wordt gerept over een plan van aanpak. Dit is naar onze mening te summier omschreven en neigt naar confectie met nadruk op verplichtingen. De CRR adviseert een ruimere c.q. uitgebreidere omschrijving vast te stellen, die leidt tot duidelijke afspraken tussen belanghebbende en de gemeente, opdat beide partijen weten waar ze aan toe zijn. Het plan van aanpak zou op de specifieke situatie van

de belanghebbende gemaakt moeten worden, vindt de CRR, waarbij derhalve individueel maatwerk geleverd kan en moet worden. Er kan dan rekening worden gehouden met de verschillende onderlinge competenties, opleidingsachtergrond en talenten, behoeften, mogelijkheden en beperkingen. We bepleiten ook om meer te sturen op wensen in plaats van verplichtingen. Tevens kan een inschatting worden gemaakt van de arbeidsmarkt ter plaatste: behoefte aan bepaalde arbeid en de aanwezigheid van geschikte kandidaten voor de gevraagde functies. Ook kan in de gesprekken die leiden tot het 'maatplan van aanpak' heldere informatie worden gegeven van die arbeidsmarkt en de gevraagde capaciteiten, opdat ook de kans van slagen beter in beeld komt. Volgens de CRR zou dit plan van aanpak regelmatig onder de loep genomen moeten worden teneinde het te actualiseren en opnieuw vast te stellen wat de effectiviteit is van de toegepaste middelen, waarbij deze evaluatie kan leiden tot een nieuw plan van aanpak toegesneden op de actuele situatie. Naar onze mening zal de betrokkenheid van de belanghebbende enorm toenemen waardoor ook de kans van slagen beduidend groter zal worden. De verplichtingen die u ook hierbij weer oplegt, en die in het plan van aanpak een prominente plaats krijgen (artikel 4.3 sub 2 onder b) doen geen recht aan de goede intenties en het welbegrepen eigen belang van iedere belanghebbende. Die wil het liefst zelf ook aan de slag in een passende baan. We gebruiken in dit stuk derhalve niet voor niets het woord 'belanghebbende'. Overigens is het ook voor de overheid belanghebbend, want een passende baan leidt tot duurzame uitstroom.

- In het algemeen merkt de CRR op dat de doelmatigheid en doeltreffendheid van de maatregelen op enig moment geëvalueerd zou moeten worden en dat dit ook bespreekbaar wordt gemaakt.

5. Overige bepalingen en voorzieningen

Ter zake van de ingezette middelen en voorzieningen zouden we vooral willen benadrukken dat daar waar van belang en geëist de additionaliteit strikt in de gaten wordt gehouden. We zijn er niet altijd voor (want kostbaar en vrijwel nutteloos omdat er met boog om het eigenlijke probleem wordt gelopen: werk, werk, werk en de verdeling daarvan), maar de voorzieningen zijn naar ons oordeel in het beoogde kader adequaat. We hebben in eerdere advisering ons standpunt daarover al toegelicht. Gemakshalve verwijs ik daar naar. U mag het hier als herhaald en ingelast beschouwen.

- In artikel 5.6.5 staat dat de gemeente een participatieplaats tot 24 maanden kan verlengen. Is er dan zo langzamerhand geen sprake van een reguliere baan? Hoe zit het dan met additionaliteit?
- Waarom kiest de gemeente er voor om met de Matchcare-methode te werken via Westrom en niet via het UWV?

Tot slot:

Overigens zijn we van mening dat met de invoering van een basisinkomen veel problemen voorkomen worden. Dit geluid neemt ook in de Nederlandse maatschappij toe. In de troonrede sprak Koning Willem-Alexander over keuzevrijheid, toen hij het had over de specifieke aandacht vanuit de overheid voor kwetsbare groepen. Gemeenten hebben de mogelijkheid om flexibel om te gaan met mensen met een uitkering. Steden als Breda, Tilburg, Utrecht, Leeuwarden en wellicht nog veel meer maken gebruik van die ruimte. Om kort te gaan: We zouden willen bepleiten dat de gemeente Roerdalen gaat experimenteren met het (onvoorwaardelijk) basisinkomen. Zoals eerder opgemerkt zou het

system meer gebaseerd moeten zijn op vertrouwen. Dat is naar ons oordeel ook een uitgangspunt om het system eenvoudiger te maken, zonder regels en controle. Dit kan bijvoorbeeld met de introductie van het basisinkomen. In Utrecht wordt een dergelijk experiment gedaan, zij het dat het aanpassen van regels zoals hiervoor summier aangegeven nog geen systeem is waarbij het basisinkomen het uitgangspunt is. Niettemin is het een begin. Graag verwijzen we u wat dit onderwerp betreft naar een artikel van Hans Bosselaar, onderzoeker en managing director van het Talma Instituut voor onderzoek naar werk, zorg en welzijn van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Hij roept gemeenten op te gaan experimenteren, onder allerlei condities, met het basisinkomen. Het kan wel eens een historisch kantelmoment worden in de geschiedenis van de Nederlandse sociale zekerheid. Dit artikel werd ter uwer informatie bijgesloten. Indien u daar met ons over in gesprek wilt zijn we daartoe graag bereid.

We vertrouwen er op u naar genoeg te hebben geadviseerd en wachten uw reactie met spanning af. Uiteraard zijn we te allen tijde bereid onze advisering nader toe te lichten in een gesprek met u.

Hoogachtend,
namens de Cliëntenraad Roerdalen,

Mr. G.C. van Elk,
voorzitter

Drs. N. van Poll
secretaris